

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

деятельности и не имеет активов, существуя на фондовом рынке только за счет предоставления периодической отчетности регулирующим органам.

Если сложить всю информацию о характеристиках различных типов поглощений, которая известна на текущий момент, то получим следующую картину (табл. 1).

Таблица 1

Характеристики различных типов поглощений			
Характеристика	Дружественное	Враждебное	Обратное
Характер проведения	Переговоры	Отсутствие переговоров	Переговоры
Реакция менеджмента компании-цели	Позитивная	Негативная, активное противодействие	Позитивная
Степень неожиданности для рынка	Ожидаемо (до некоторой степени)	Абсолютно неожиданно	Неожиданно (до некоторой степени)
Доля обыкновенных акций у менеджмента компании-цели	Значительная	Незначительная	По договоренности
Конкуренция	Отсутствует	Возможна сильная конкуренция покупателей	Отсутствует
Метод оплаты сделки	Обыкновенные голосующие акции покупателя	Денежные средства и/или обыкновенные голосующие акции покупателя	Обыкновенные голосующие акции покупателя
Размер премии	Ниже среднего размера премии по сделкам, связанным с поглощением аналогичных компаний	Выше среднего размера премии по сделкам, связанным с поглощением аналогичных компаний	Размер премии ниже среднего или отсутствует

Однако, получить четкое определение враждебного поглощения не так уж просто, так как для разных людей враждебность означает разные вещи. Для одних степень враждебности может определяться отношениями между топ-менеджментом двух компаний, для других – методом оплаты сделки, для третьих – тем, как сделку описывает пресса и т.д.

Таким образом, слияние и поглощения относятся к наиболее частым формам движения капитала. В настоящее время все больше отечественных компаний прибегают к стратегии роста путем слияния и поглощения, которое дает возможность быстро получить доступ на новые рынки и заработать больше прибыли.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

1. Галпин Тимоти Дж. Полное руководство по слияниям и поглощениям компаний / Тимоти Дж. Галпин, Марк Хэндон. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2005. – 240с.
2. Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 27.07.2011р.: електронний ресурс. – Режим доступу: www.zakon1.rada.gov.ua/laws/
3. Рынок M&A в Украине в 2011г.: электронный ресурс. – Режим доступа: www.concorde.ua

РЕЗЮМЕ

Досліджено теоретичний аспект сутності понять «злиття» та «поглинання» компаній. Виокремлено особливості різних форм злиття та поглинання в умовах сучасного ринку M&A та зроблено порівняльну характеристику процедур ворожого, дружнього та зворотного типів поглинання. Систематизовано та узагальнено методи здійснення операцій злиття та поглинання в Україні.

Ключові слова: укрупнення капіталу, злиття компаній, поглинання компаній, інтегровані структури, ринок M&A

РЕЗЮМЕ

Исследован теоретический аспект сущности понятий «слияния» и «поглощения» компаний. Выделены особенности различных форм слияний и поглощений в условиях современного рынка M&A и сделана сравнительная характеристика процедур враждебного, дружественного и обратного типов поглощений. Систематизированы и обобщены методы осуществления операций слияний и поглощений в Украине.

Ключевые слова: укрупнение капитала, слияние компаний, поглощение компаний, интегрированные структуры, рынок M&A

SUMMARY

The theoretical aspect of essence of concepts «confluences» and «absorption» of companies is probed. The features of different forms of confluences and absorptions are selected in the conditions of modern market of M&A and comparative description of procedures of hostile, friendly and reverse types of absorptions is done. Systematized and generalized methods of realization of operations of confluences and absorptions in Ukraine.

Keywords: enlargement of capital, confluence of companies, absorption of companies, integrated structures, market of M&A

СТРАТЕГІЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО МАРКЕТИНГУ СТАРОПРОМИСЛОВИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Таранич А. В., к.е.н., доцент, доцент кафедри маркетингу Донецького національного університету МОНМС України¹

Актуальність дослідження. Старопромислові регіони таких провідних країн світу як Великобританія, Німеччина, США, Франція, що визначали їх економічний розвиток у ХІІ-ІХ ст., після другої світової війни спричинили структурну промислову кризу на регіональному рівні. Рішення цієї проблеми було знайдено за рахунок повної перебудови та перепрофілювання старопромислових регіонів названих країн. Проте економіка більшості європейських країн обтяжена ними та вимагає пошуку та впровадження альтернативних стратегій економічного розвитку.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема розвитку старопромислових регіонів України розглядається в двох напрямках: економіка й інвестиції в основний капітал, що повинні врівноважити виробництво напівфабрикатів і кінцевих видів продукції; екологія та соціальний розвиток територій, що приймає депресивний характер із закриттям містоутворюючих підприємств. Вирішенню цієї проблеми присвячено широке коло робіт таких науковців, як С.С. Аптекарь, О.І. Амоша, Г.І. Черніченко, Ю.В. Макогон, В.І. Ляшенко, Я.А. Жаліло, О.В. Мартякова.

Постановка проблеми. Структура виробництва старопромислових регіонів склалась за рахунок поєднання природно-геологічних умов й історичного індустріального розвитку таких територій. Висока вартість цільових інвестицій у відновлення основних засобів виробництва та відсутність державної стратегії інноваційного розвитку старопромислових регіонів визначили їх сучасне депресивне становище, що лише погіршується в умовах світової економічної кризи.

**ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ:
РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ**

У теперішній час зберігається неефективна структура промисловості, яка складається на 11% з добувної промисловості (за обсягами реалізованої промислової продукції в Україні у 2011р.), на 66% з обробної промисловості, на 23% з інфраструктурних енергетичних витрат. З них продукція харчової та легкої промисловості складає 17%, машинобудування — 12%, що свідчить про низький рівень виробництва кінцевих видів продукції з високою доданою вартістю, становить 29% загального обсягу продукції промисловості. З іншого боку, сталий рівень виробництва й експорту продукції первинних технологічних переділів із низькою доданою вартістю негативно впливає на впровадження інновацій. Так, в 2011 році в Україні питома вага обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт скоротилася до 0,8% від ВВП, чи на 43% до рівня 1996р.; питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промисловості склала 3,8%, що на 44% менше від рівня 2001 р.

Ціль роботи — визначити основні стратегічні пріоритети розвитку старопромислових регіонів України та сформувати основні положення стратегії їх соціально-економічного й інноваційного розвитку, що можуть бути покладені в основу територіального маркетингу таких старопромислових регіонів.

Результати. Розвиток ринкової економіки в Україні протягом 1991-2000рр. вимагав приватизації промислових підприємств і пошук ефективних форм господарювання. У теперішній час реформи власності є майже завершеними, проте вимагає рішення інший парадокс ринкової економіки, що обмежує промисловий і соціально-економічний розвиток старопромислових регіонів — розрив між державною владою та приватним капіталом промисловості. За часів планової економіки районування промислових комплексів було зорієнтовано відповідно з розташуванням природних ресурсів.

Проблеми обґрунтування і створення регіонально-виробничих стратегій торкаються широкого кола економічних досліджень в сферах передумов, умов, принципів, чинників і механізмів регіональної й економічної динаміки. Комплекс проблем, пов'язаних з розробкою і реалізацією регіональних стратегій, не можна вважати докладно дослідженим, оскільки домінує прикладний конкретно-регіональний підхід до проблеми, що протидіє комплексно-теоретичному підходу.

Вчення про регіональні і міжгалузеві утворення сформувалось в ХХ сторіччі, пройшовши складний еволюційний шлях. Формування теорій про територіальні форми життєдіяльності людей у формі суспільних систем є заслугою радянської науки. У сучасній українській науці системне сприйняття регіональних і міжгалузевих утворень виявилось обмеженим, оскільки базувалося на запереченні результатів дослідницької діяльності в СРСР. Перевага віддавалась західним дослідникам.

Вчення про територіально-виробничі комплекси (ТВК) створив Н.Н.Колосовський в 1941 році. Під ТВК він розумів «таке економічне (взаємобумовлене) поєднання підприємств в одній промисловій точці або в цілому районі, при якому досягається певний економічний ефект за рахунок вдалого (планового) підбору підприємств відповідно до природних і економічних умов району, з його транспортним і економіко-географічним положенням» [1]. Учення про ТВК було розвинене в наукових працях Н.Т. Агафонова, М.К. Бандмана,

Ф.Д. Заставного, Т.М. Калашникової, Ю.Г. Саушкіна, Е.Д. Силаєва, О.Д. Чувілкіна, А.Т. Хруцова, М.Д. Шаригіна, Н.П. Федорцова.

ТВК вважався територіальною виробничою системою, що формує матеріально-технічну основу економічного району. Целеорієнтовним ядром цієї системи було виробництво, що функціонує на базі природних, трудових і інфраструктурних (головним чином транспортних) ресурсів. Системи проектувалися з метою підвищення економічної ефективності, що утворюється за рахунок територіального угруповання і комплексування шляхом:

- економії земельних площ;
- локалізації обслуговуючих виробництв;
- концентрації транспортно-складського господарства, інженерних споруд і комунікацій;
- організації енергетичної мережі і будівельної бази;
- підвищення конкуренції продукції, що випускається;
- раціонального використання природно-ресурсного і трудових потенціалів.

Ефективність істотно підвищується при комплексній організації ТВК. Крім комплексного використання природних ресурсів, в них формуються енерговиробничі цикли і холдинги взаємозв'язаних виробничих процесів.

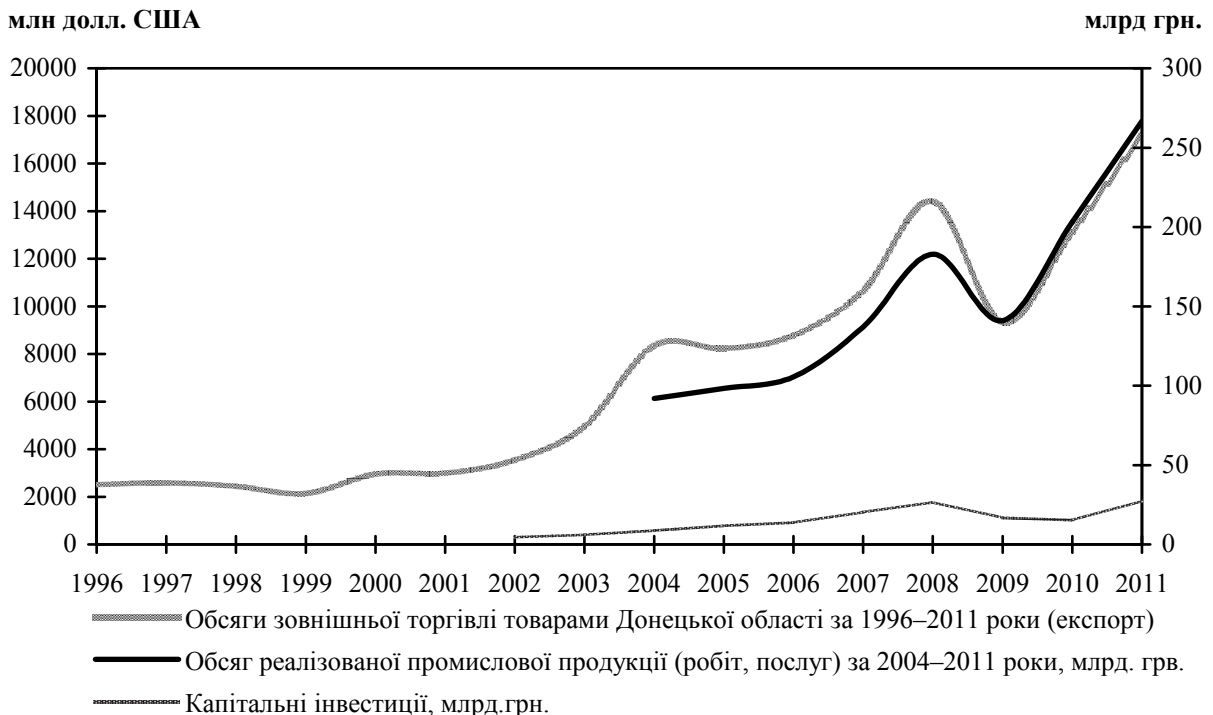

Рис. Основні показники розвитку промисловості Донецької області у період з 1996 до 2011рр.

Сучасні старопромислові регіони України вже не є такими ефективними в економічному плані через застарілість технологій і обтяжливість соціальними зобов'язаннями, виникають суперечності між приватними власниками засобів виробництва й органами місцевої влади та державного управління, які орієнтовані на впровадження стратегій і програм регіонального соціально-економічного розвитку.

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Система владних відносин в старопромислових регіонах є дуже інерційною, тому що вимагає цільових інвестицій у докорінне реформування традиційних виробництв.

Рішення проблеми розвитку старопромислових регіонів і депресивних територій може бути знайдено в двох площинах:

- 1) підвищення ефективності поточної операційної діяльності підприємств за рахунок масового експорту продукції з низькою доданою вартістю, і розвиток на цій основі виробництв високих технологічних укладів;
- 2) залучення регіональних інвестицій в точкові проекти випуску високотехнологічної продукції і поступова конверсія традиційних старопромислових виробництв на випуск продукції з високою доданою вартістю.

У період з 1996 по 2011 рр. підприємства Донецької області, які є типовим прикладом старопромислових регіонів України, два рази напередодні 2004 і 2008 рр. переживали економічний підйом, як це зображено на рис. [2], обумовлений кон'юнктурою цін світового ринку. Разом з тим, економічний спад світового ринку надає на них все більш руйнівну дію, що ставить під сумнів можливість еволюційного шляху розвитку.

Таким чином, соціально-економічний розвиток старопромислових регіонів і депресивних територій має базуватися не на бюджетних дотаціях, які підвищують рівень корупції і тенізації регіональної економіки. Виходом є пошук внутрішніх резервів розвитку великого, середнього і малого бізнесу за рахунок діалогу з центральними і регіональними органами державної влади.

Такий діалог повинен базуватися на принципах державно-приватного партнерства як єдиного механізму, який може подолати протиріччя ринкової економіки, яке полягає у відсутності контролю держави за засобами виробництва, що належать приватному капіталу, і за напрямками їх ефективного використання чи на користь регіону, чи на користь власника, пов'язані з виведенням прибутку і погіршенням регіонального соціально-економічного клімату.

Для подолання цього протиріччя Донецька обласна державна адміністрація ініціювала розробку стратегії територіального маркетингу регіону, в основу якої, на нашу думку, має бути покладений принцип встановлення державно-приватного партнерства, який би орієнтував промисловий потенціал області до розвитку виробництв п'ятого-шостого технологічних укладів на базі сформованого старопромислового потенціалу.

В протиположності існуючим точкам зору щодо імперативів економічного зростання індустріальних країн, А. Хіршманом було висунуто теорію економічного зростання, яка відкидала загальні закони економічного розвитку, та визначала, що має сенс для кожної країни тільки набір адекватних стратегій, що реалізуються країнами в економічній, технологічній, законодавчій та фінансовій сферах.

Науковець наголошував, що концентрація ресурсів на збалансованому розвитку не матиме належного ефекту за відсутності досвіду та самих ресурсів; країна повинна зробити ставку на пошук проривних технологій та створення виробництв-локомотивів — так зване «неврівноважене зростання економіки». Підґрунтям для цього є розвиток прогресивних виробництв у поєднанні з низькою вартістю споживання національних ресурсів, що створює подальші передумови інтернаціоналізації споріднених і підтримуючих галузей промисловості, підтягування рівня інфраструктури до найвищих стандартів.

Найбільшою ефективністю теорія «неврівноваженого зростання економіки» А. Хіршмана досягає за умов стратегічного розвитку тих промислових виробництв, що не потребують імпортованої сировини, матеріалів, комплектуючих, а забезпечені в повному обсязі власними ресурсами. Таким критеріям цілком відповідають старопромислові регіони України.

З початку 90-х років на перший план висувається інвестиційно-інноваційна стратегія розвитку, яка базується на підтримці урядом фундаментальних досліджень та стимуляції впровадження нововведень у виробництво. Державне регулювання розвинутих країн переходить від «звичайного типу» інвестицій у найперспективніші сектори та підтримки зон ризику в економіці до «динамічної» науково-технічної політики — спеціфичних інвестицій, що є сукупністю, яка об'єднує в єдиний конгломерат нові технології та продукцію з новими знаннями, менеджментом, кадровою політикою і технологічними ринками, інформаційною та комунікаційною інфраструктурою.

З початку ХХІ ст. головним виробничим фактором стають інформаційні ресурси, творчі, інноваційні здібності людей — інтелектуальний капітал. На цій основі створюються високоінтелектуальні галузі й нові типи виробництва, формується саморегульований механізм, що сприяє здійсненню інвестицій за допомогою максимізації особистого споживання, підвищується залежність ефективності економіки від розвитку здібностей індивіда.

Центральне місце у сучасних стратегіях розвитку економіки займають теорії економічного зростання через збалансований розвиток країни на основі нового технологічного устрою, які доповнюються теоріями полюсів росту, за якими економічне зростання відбувається не всюди і не рівномірно, а лише в окремих точках росту і з різною інтенсивністю. У найрозвинутіших економіках домінує комплекс галузей і виробництв, що представляють п'ятий технологічний уклад у рамках індустріального технологічного способу виробництва. Водночас активно формуються елементи шостого (постіндустріального) технологічного укладу [4].

Відтак, економічне зростання має незбалансований характер і найефективніше відбувається у замкненому (захисненому) економічному просторі, наприклад, кластерах, у межах якого прискорюється обмін інформацією та процес технологічних інновацій. Старопромислові регіони України за рахунок концентрації виробництв і природних ресурсів мають суттєвий потенціал до створення кластерів за рахунок державної інформаційної та законодавчої підтримки. В цілому розширення виробництва наукомісткої продукції стимулює відповідні технологічні зрушення у суміжних виробництвах, їхню технічну та організаційну модернізацію.

Таким чином, ТВК є однією з ефективних форм регіонально-виробничих систем, функціонування яких в планово-адміністративній економіці давало найвищі результати. Разом з тим, поєднання державного і приватного капіталу диктує необхідність впровадження нових організаційних форм, серед яких кластери найкращим чином відповідають реаліям ринкової економіки в контексті інтеграції наукової, виробничого і соціального секторів з одного боку, і глобалізації міжнародних економічних відносин з іншою. В цьому випадку кластери з вищим ступенем ефективності виявляються залученими в процеси міжнародного поділу праці, ніж окремі держави, формують спеціалізацію країн на світовому ринку і підвищують їх міжнародну конкурентоспроможність за рахунок різних коопераційних зв'язків.

У сучасних умовах глобалізації світової економіки зростає міра конкуренції між окремими продуктами, підприємствами, регіонами і цілими країнами. З самостійним вирішенням задачі найбільш ефективного використання наявних конкурентних переваг окремі підприємства впоратись не в змозі. Саме тому, як показує світова практика, останнім часом набув широкого поширення кластерний підхід до реформування виробництва.

Висновки. У якості основних стратегічних пріоритетів розвитку старопромислових регіонів України можна визначити створення виробництв п'ятого-шостого технологічних укладів на базі відмови поступової від сировинного експорту, розширення виробництва металургійної та машинобудівної продукції, розвитку робототехніки, штучного інтелекту, нанотехнологій. Основні положення стратегії соціально-економічного й інноваційного розвитку старопромислових регіонів України можна сформулювати у вигляді стратегії територіального маркетингу таких старопромислових регіонів. Стратегія територіального маркетингу Донецької області повинна спиратись на принципи державно-приватного партнерства та визначати орієнтири сталого розвитку регіону.

ДЖЕРЕЛА:

1. Шарьгин М. Д. Эволюция учения о территориальных общественных системах // Географический вестник. — Пермь, 2006. — № 1. — С. 4-13.
2. Офіційний сайт державного комітету статистики України : офіційний веб-сайт. — Режим доступу до електронних документів: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Управління статистики в Донецькій області : офіційний веб-сайт. — Режим доступу до електронних документів: <http://www.donetskstat.gov.ua>
4. Таранич О.В. Теоретичні основи визначення міжнародної конкурентоспроможності у теоріях формування та функціонування галузевих ринків і теоріях світової торгівлі / О.В. Таранич // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

инвестиций: региональный аспект: сб. науч. тр. – Донецк: ДонНУ, 2009. – Ч.2. – С. 960–965.

5. Національний інститут стратегічних досліджень : офіційний веб-сайт. — Режим доступу до електронних документів: <http://www.niss.gov.ua>.

6. Стратегія міжнародної економічної діяльності кластерних утворень в інформаційній економіці: монографія /С.І. Гриценко, А.В. Таранич. — Донецьк: ДонНУ, 2010. — 227 с.

7. Макогон Ю.В., Таранич А.В., Хаджинов І.В. Донецкая область как фабрика инноваций в контексте становления стратегии ее регионального развития и территориального маркетинга // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. — Хмельницьк, ХНУ, 2011. — №4. — Т.1. — 328с. С. 186-190.

РЕЗЮМЕ

У якості основних стратегічних пріоритетів розвитку старопромислових регіонів України визначено створення виробництв п'ятого-шостого технологічних укладів на базі відмови поступової від сировинного експорту, розширення виробництва металургійної та машинобудівної продукції, розвитку робототехніки, штучного інтелекту, нанотехнологій. Основні положення стратегії соціально-економічного й інноваційного розвитку старопромислових регіонів України можна сформулювати у вигляді стратегії їх територіального маркетингу. Стратегія територіального маркетингу Донецької області повинна спиратись на принципи державно-приватного партнерства та визначати орієнтири сталого розвитку регіону.

Ключові слова: стратегія сталого розвитку, старопромислові регіони, кластери, технологічні уклади, міжнародна конкурентоспроможність країн.

РЕЗЮМЕ

В качестве основных стратегических приоритетов развития старопромышленных регионов Украины определено создание производств пятого-шестого технологических укладов на базе постепенного отказа от сырьевого экспорта, расширение производства металлургической и машиностроительной продукции, развитие робототехники, искусственного интеллекта, нанотехнологий. Основные положения стратегии социально-экономического и инновационного развития старопромышленных регионов Украины можно сформировать в виде стратегии их территориального маркетинга. Стратегия территориального маркетинга Донецкой области должна опираться на принципы государственно-частного партнерства и определять ориентиры устойчивого развития региона.

Ключевые слова: стратегия устойчивого развития, старопромышленные регионы, кластеры, технологические уклады, международная конкурентоспособность стран.

SUMMARY

As the main strategic priorities of development of historical industrial regions of Ukraine determined to create the production of the fifth-sixth technological structures on the basis of gradual refusal from raw materials exports, and expansion of production of metallurgical and machine-building production, the development of robotics, artificial intelligence, nanotechnology. The main provisions of the strategy of socio-economic and innovative development of the historical industrial regions of Ukraine can be formed in the form of the strategy of their territorial marketing. The strategy of territorial marketing Donetsk region should be based on the principles of public-private partnership and to determine the guidelines of sustainable development of the region.

Keywords: sustainable development strategy, historical industrial regions, clusters, technological regimes, the international competitiveness of countries.

ВСТУПЛЕНИЕ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ ВО ВСЕМИРНУЮ ТОРГОВУЮ ОРГАНИЗАЦИЮ: ПОСЛЕДСТВИЯ ДЛЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ КАК СТРАНЫ ТАМОЖЕННОГО СОЮЗА

Турбан Г.В., кандидат экономических наук, доцент Белорусский государственный экономический университет, заведующая кафедрой международного бизнеса, г. Минск, Беларусь¹

Внешняя торговля в настоящее время является одним из важнейших секторов белорусской экономики, так как именно она определяется динамикой многих макроэкономических параметров. Республика Беларусь проводит многовекторную политику и развивает внешнеторговые отношения более чем со 150 странами. Задача правительства в этой связи – создать условия для дальнейшего развития внешнеэкономических связей и их эффективного использования в целях повышения конкурентоспособности экономики. Особое значение для Беларуси имеет внешняя торговля со странами Таможенного союза (ТС) – Россией и Казахстаном.

Таможенный союз Республики Беларусь, Республики Казахстан и Российской Федерации начал работу с 1 января 2010 года и определил условия свободы передвижения товаров. В его компетенцию на межгосударственный уровень переданы вопросы таможенно-тарифного и нетарифного регулирования, таможенного администрирования, технического регулирования, применения санитарных, ветеринарных и фитосанитарных мер, ведения статистики взаимной торговли, установления торговых режимов с третьими странами, применения специальных, защитных и антидемпинговых мер.

Уровень интеграции между Россией, Казахстаном и Беларусью возрастает и с 1 января 2012 года на основе Таможенного союза создано Единое экономическое пространство (ЕЭП), предполагающее достижение четырех свобод: свободы движения товаров, услуг, капитала и труда. В отличие от Таможенного союза, в ЕЭП:

- формируется общий рынок товаров, услуг, капитала, труда;
- предполагается не только торговая, но и производственная интеграция, что позволит более интенсивно осуществлять слияние и поглощение компаний, создание совместных производственных объединений, структурную перестройку производственных систем стран-участниц;

- создается единая инфраструктура - транспортная, телекоммуникационная и т.д;

- предполагается в перспективе согласование макроэкономической политики (валютной, налоговой), гармонизация законодательства, проведение единой конкурентной политики, применение единых подходов к осуществлению госзакупок, поддержке промышленности и сельского хозяйства;

Основу ЕЭП составляют 17 базовых соглашений, подписанные тремя странами.

В настоящее время ЕЭП представляет собой интеграционное объединение, на территории которого проживает 170 млн.чел. (2,4% населения Земли), оно охватывает 2,6% мирового ВВП (2 трлн.дол.), 4% мирового экспорта, 11% мирового сырьевого экспорта, 14% экспорта энергоносителей, 9% мировых запасов нефти и 25% запасов газа [1].

ЕЭП представляет большой интерес для других игроков глобального рынка. Европейская ассоциация свободной торговли – ЕАСТ (в нее входят Швейцария, Лихтенштейн, Исландия и Норвегия) ведет переговоры о создании зоны свободной торговли с ЕЭП. Так же с Новой Зеландией, Сирией. На очереди Вьетнам, Египет и Колумбия. Это говорит о том, что вокруг ЕЭП формируется дополнительный круг партнеров, которые будут взаимодействовать с ЕЭП на льготных условиях.

Внешняя торговля стран ТС отличается неравномерностью. Для Республики Беларусь Российская Федерация является основным рынком сбыта несырьевых товаров. В 2011 г. доля России в белорусском экспорте составила 34,0%, Казахстана – всего 1,6%. Из